

Period nakon Gazi Husrevbega – Malkoč-beg i Ferhad-paša

Nadan Filipović

Nakon Gazi Husrevbega za bosanskog sandžakbega 1547. godine je postavljen Mehmed-paša Sofi, koji se na tom položaju zadržao do 1551. godine. Zbog širenja Turskog carstva Sofi Mehmed-paša prenosi administrativni centar Bosanskog sandžaka iz Sarajeva u Banjaluku, na koju je u tom periodu došao red da se razvije u veoma važan urbani centar. Sofi Mehmed-paša je uvakufio veliki dio svoga bogatstva u najstarijem banjalučkom naselju Gornjem Šeheru, kao što je ćuprija preko Vrbasa, Carevu džamiju na lijevoj obali Vrbasa, Sofi Mehmed-pašinu džamiju na desnoj obali Vrbasa, veliko javno kupatilo (hamam), šezdeset i devet dućana, veliki han (karavan-saraj), tri mlina, itd.itd.

Od 1552 do 1557. godine na poziciji bosanskog sandžakbega nalazi se Malkoč-beg Karaosmanoglu, sin Kara Osmana, konjičkog kapetana, porijeklom iz Gornjeg Vakufa (Uskoplja). To je bio zacijelo najratoborniji bosanski sandžakbeg, koji se rijetko s bojnih polja vraćao u Banja Luku, jer je svo vrijeme uspješno radio na tome da vojnim akcijama proširi i osigura zapadne granice Turskog carstva. Evlija Čelebija u svojim Putopisima bilježi kako je u Banja Luci vidio turbe Malkoč-paše, ali Hazim Šabanović u svojim istraživanjima kaže da on nikada nije bio paša, no kako Evlija Čelebija (Evli Čelebi ili Evli Čelebi Muhamed Zilli, sin Derviše) mnoge vojskovođe “na svoju ruku proglašava” pašama, smatra se da Evlijin “paša” nije niko drugi nego li baš Malkoč-beg.

Nakon Bosne, Malkoč-beg postaje hercegovački sandžakbeg (1561-1563), i na poslijetku, sve do smrti, kliški sandžakbeg.

Malkoč-bega je naslijedio Hadim Ali-paša Kalavun, koji u Sarejevu izgradio divnu džamiju, ostalu pod imenom Ali-pašina džamija, a koja je izgrađena 1560-1561. godine. U istom periodu ovaj vakif je izgradio i Kuršumlju džamiju u Maglaju, čiji je olovni krov bio sav izgrađen baš od

Bosanski ljudi (3)

Autor Administrator

Srijeda, 03 Listopad 2012 09:08 - Ažurirano Srijeda, 03 Listopad 2012 10:53

---

kuršuma, a da se o njegovim hamamima i drugim objektima sada ne raspreda čitava priča.

Posljednji bosanski sandžakbeg, a prvi bosanski paša (jer je Bosna 1580. godine umjesto statusa sandžaka, dobila mnogo viši status jer je postala pašaluk), postade Ferhadbeg Sokolović. Ferhad - paša Sokolović je od 1566 do 1574-e godine bio kliški sandžakbeg; poslije toga je bio posljednji bosanski sandžakbeg (1574 - 1580) i prvi beglerbeg (1580 - 1588), a pri kraju života bio je unaprijeđen za namjesnika - vezira u Budimu od 1588. do 1590. godine. On je utemeljio onaj dio Banja Luke koji se naziva Donji Šeher. Doba vladavine Ferhad - paše Sokolovićem, velikog bosanskog dobrotvora i vakifa, predstavlja veoma važno poglavlje u razvoju Bosne, a posebno Banja Luke. Ferhad-paša je 22.09.1575. godine pobijedio vojsku habsburškog generala, barona Herberta Auspergera u bici na rijeci Radonji u Hrvatskoj. U toj je bici baron Ausperger hrabro poginuo, dok mu je sin Wolf zarobljen. Prema svedočenju i pisanju njegova bliskog rođaka, historičara Ibrahima Pečevije, u "Hronici događaja između 1520 i 1639" Ferhad-paši je na ime otkupnine za mladoga Wolfa Auspergera isplaćeno 30.000 dukata. Od tog tada uobičajenog, ali u ovom slučaju ogromnog ratnog otkupa Ferhad- paša je podigao džamiju koja je po njemu dobila ime Ferhadija, a do džamije mekteb, pa veoma elegantnu sahat-kulu, šadrwane, vodovode, kaldrmu od stare Banja Luke pa sve do potoka Crkvena, preko kojeg je za njegova vakta sagrađen i kameni most. Preko Vrbasa je dao sagraditi drvenu ćupriju. Za održavanje svoje zadužbine u Banja Luci Ferhad- paša je prema vakufnami koja je legalizovana 25. januara 1587. godine ostavio oko 200 dućana, brojne zemljišne posjede, jedan karavan- saraj, hamam (kupaćilo), mlinove na Vrbasu, velike hambare za žito, te saraj (dvor) u kojem će odsjedati bosanski namjesnici - valije dok upravljaju Bosnom iz Banja Luke. U čaršiji je sagradio bezistan (natkriveni zanatski centar), a u blizini džamije medresu, te posebno učilište u kojem će se predavati islamska tradicija (suma).

Ko želi o ovome mnogo više naučiti neka pročita prelijepo djelo profesora Mehmeda Selmana, "Banjaluka - uspomene i stvarnost sa Mejdana", koje je objavljeno u Travniku 1997. godine.

Osim tih mnogobrojnih zadužbina po Banja Luci, Ferhad-paša je izgradio džamiju u tvrđavi Zemunik kod Zadra, veliki mekteb u tvrđavi Vrana kod Zadra, prelijepu hamame u Kostajnici, te hanove i karavan-saraje u Livnu (Hlivnu) , Ravnom, Dobrunu, Kratovu, Svinjaru, itd. U toku posljednje godine provedene u Bosni kao beglerbeg Ferhad-paša je napao na južnu Ugarsku, s ciljem da zauzme tvrđavu Kanjižu (Kanizsa), koja je poslije pada Sigeta u turske ruke, predstavljala strateški oslonac odbrane ugarske Podravine. No, u bici pod Kanjižom, 22. augusta 1587. godine habsburška vojska nanese težak poraz turskim snagama. Nakon bitke kod Kanjiže nastupilo je vrijeme zatišja.

Kako rekoh, od 1588 do 1590. godine Ferhad-paša je bio vezir u Budimu (današnji dio

Bosanski ljudi (3)

Autor Administrator

Srijeda, 03 Listopad 2012 09:08 - Ažurirano Srijeda, 03 Listopad 2012 10:53

Budimpešte), gdje je pod nerazjašnjenim okolnostima mučki ubijen. {jcomments on}